

ELŐFIZETÉS

HELYBEN

Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona

IDEKÜL

Egy évre 28 korona
Egy hónap 2 k. 40 s

HIRDETÉSEK

5-szöttes polt cor egyezár 20 fillér
minden követelményét 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül-
vasutak palotájában.
TELERON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL

Aradi-Nyomda Részvény-
Társaság.

Főszék főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, március 31.

Nagy erővel támadnak az oroszok Lupkowitzől délre.

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Kárpáti arvonalon tegnap Lupkowitzől délre és keletre fekvő területen ismét heves harcok fejlődtek, nagy orosz erők újból támadtak. A harc az éjjeli órákig tartott. Az ellenségnek nagy veszteségeket okoztunk és mindenütt visszavertük.

A lupkowitzi nyereg és uszoki hágó között szintén makacsul folyt a harc.

Megállapítottuk, hogy a Dwernikről délre végrehajtott támadásokban egy oly hadosztály csapatát is részt vettek, amely hadosztály legutóbb Przemysl alatt álló orosz erőkhez tartozott.

Délkelet-Galiciában a Dnyeszter mentén és Orosz-Lengyelországban helyzet változatlan. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok súlyos veresége Krasznopolnál.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Csak tűzérési és árkásharcok folytak.

Keleti hadszíntér:

Tauroggenért való harcokban, a melyek a helység elfoglalására vezettek, az ott jelenlevő Joachim porosz herceg jelentése szerint a kelet-poroszországi népfelkelők fényesen verkedtek és ezer oroszot ejtettek foglyul.

Krasznopolnál az oroszok súlyos vereséget szenvedtek. Mintegy kétezer halottjuk volt. Az ottani harcokban szákmányunk tegnap estig háromezer fogoly, két géppuska, 1 ágyú és több lövészkeszi volt.

Sakawa mentén, Klinkinál, egy meghiusult orosz támadás alkalmával két orosz tisztet és hatszáz fűnyi legénységet elfogtunk.

Olszynnjickörnyékén, (Omsulev bal partján) az oroszok két éjjeli támadását visszavertük.

Az oroszoknak az alsó Bzurán való átkelési kísérleteit meghiusítottuk. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vérrel szerzett választó-jog.

Arad, március 30.

(Saját tudósítónktól.) A mikor az új választási törvényt megcsinálták, a választói jogosultsághoz a régi jogcimek mellé újat iktattak törvénybe. A közteherviselés meg az értelmiség mellé újat nyitott az alkotmány sáncái közé: a munka. Ez hozta be a képviselőválasztók közé azokat, a kiknek állami adója a cenzust nem őríti meg, hanem három, illetve öt évnél tovább egy helyen vannak szolgálatban.

Most, a mikor háboru közepén, a választói névjegyzékek elkészülnek, úgy látszik, hogy ezek választói jogosultságát nemcsak a munka szerezte meg, hanem még valami: a vér, a melynek adója oly gazdagon ömlik most a hazáért, a nemzet jövődjéért. Igaz, hogy ezt a véradót becsülettel megfizetik azok is, a kik még régi jogcimeken vannak a választók között, viszont az is igaz, hogy a vérrel adózók nem mindenike van még a szavazó jogosultak között. De az bizonyos, hogy az új választók túlnyomó része, még mielőtt alkotmányos jogát először gyakorolhatta volna, a legnagyobb hazafiúi áldozattal, a legszebb polgári érdemekkel tette magát arra méltóvá.

Is ilyen szemponton keresztül nézve, válnak érdekessé azok a számok, a melyeket Arad képviselő-választóinak legújabb, most egybeállított névjegyzéke tartalmaz. Az újszavazókkal együtt a város két kerületében 7535 a képviselő-választók száma (3537 az első, 3998 a második kerületben.) Az elmúlt évhez képest 1922 a választó-jogosultak szaporodása.

A szaporodás legnagyobb része természetesen a választó-jog kiterjesz-

tése révén történt. Ezt a kimutatás következő tételei mutatják:

Olyan, a ki hat elemi osztályt végzett és köz-, vagy magán-szolgálatban legalább három év óta állandóan alkalmazásban van, a szavazatra jogosultak között van 429;

a ki csak írni-olvasni tud és ipari alkalmazásban három, egyéb alkalmazásban öt évnél tovább van állandóan: 1696.

A választók szaporodását tehát főképp ezeknek bevonása okozta. Hogy kik ezek az ipari és egyéb munkások, a kiknek az adó révén nem volt meg a szavazó-joguk, bajos megmondani; megállapítani, hogy mennyi belőlük a fiatal, mennyi az öreg, mennyi a katona, mennyi a hadmentes. De a munkásosztály tagozódása alapján bátran föl lehet tenni, hogy ennek a kétezernek túlnyomó része a negyvenkétéves korhatárán innét van, a legtöbbje pedig a fiatalabb években van. Az új választók legnagyobb része vagy már a harctéren van, mint tartalékos, vagy mint népfelkelő, — vagy pedig az új sorozások révén most van kiképzés, a harora előkészítés alatt. Az új választók a régiekkel egy tűzvonalban, vagy egy katonasorban vannak s a mint, hogy egyebekben nincs közöttük különbség, az se különbözteti meg őket, hogy az egyik szavazóképes, a másik nem. Akit pedig ma nem illet meg a szavazati-jog, annak megfogja hozni a jövő, a szebb Magyarország korszaka, amelyben a kultúra és a gazdasági élet fejlődése minden felnőtt embert éretté tesz a politikai jogok gyakorlására.

Bizonyára lesznek a kétezer között, akik már elvérezték, mielőtt a jogot, amely részükül jutott, gyakorolhatták. Az ő véradózatuk szent bizonyosság arra, hogy a velük egyenlőket és az utánuk következőket

mennyire megilleti a jog, amely az ország békés sorsának intézésében részt ad s hogy mennyire megérett az ideje, hogy a törvényhozás őket ezzel a többi polgárokkal, többi bajtársaikkal egyenlővé tegye. Ok nemcsak vérükkel, hanem életükkel fizettek ezért a jogért, amelyet az utókor bizonyára annál komolyabban fog megbecsülni s a békés alkotásokra fölhasználni . . .

Belga hivatalos lap az entente bukásáról.

(A felosztási kombinációk. — Németek új offenzívája.)

Távírási tudósítás.

Berlin—Basel, március 30.

Megsemmisült francia csapatok.

Basel. A baseli lapok jelentik: Lankadatlan energiával folyik a harc a Thur és Münster völgyében. A franciák mindég megújuló támadásokat intéznek a Hartmannswellerkopf ellen. Néhány nappal ezelőtt a franciáknak sikerült egy német lövészárkot elfoglalni a hegyen, azonban már estére a német erősítések megérkezésekor kénytelenek voltak föladni hódításukat, sőt régebbi állásaikból is visszavonulni. Harmadik alpesi vadász német fogságba került. A kisebb esztározások dacára a sebesültek és halottak száma rendkívül nagy francia oldalról. A mély völgyszakadékokban lévő egyik falu ellen a franciák tekintélyes számú csapatokkal rohamot intéztek, de kénytelenek voltak visszavonulni és egészen a francia határig menekülni. Egy francia repülőgép, amely Bremgartenig jutott, meggyuladt és a vezető, valamint a megfigyelő tiszt fogságba jutott.

Genf. A vasárnapi maasville-i harcok a németek szuronyrohama döntötte el. A franciákat, miután egy zászlóaljuk megsemmisült, visszaparancsolták.

Félnek az angolok a németek új offenzívájától.

Milanó. Londonból jelentik a *Corriere della Sera*nak: Repington ezredes napok óta állandóan avval a kérdéssel foglalkozik az angol lapokban, hogy mi lesz a németek legközelebbi mozdulata. Repington attól tart, hogy legközelebb a németek megkezdik az offenzívát a nyugati harcmezőn. Az a tény, hogy az angol katonaság bizonyos területeket tart megszállva, azt vonja maga után, hogy a németek itt fogják legközelebb támadni. Mi reméljük — úgy mond — hogy egy ily támadás ellen teljesen fel vagyunk készülve. Remélem, hogy a harc vonal mögött több kilométernyire egymásután készítettek csapataink fedezékeket és megerősített állásokat, mert nem lehetetlen egy német áttörés az Oise és Arras közt Amiens irányában avval a szándékkal, hogy minket a tengerpartnak szorítsanak. Kétségtelen, hogy a németek nem adták fel Calais elfoglalásának tervét és hogyha el tudnak odáig jönni, akkor sokkal fontosabb és veszedelmesebb operációs bázisra tesznek szert, mint Zeebrügge, vagy Ostende. Repington ezredes úgy vélekedik, hogy a nyugati hadszíntéren a szárazföldi hadjárat közeledik a döntéshez, amely annál veszélyesebb, mert a németek is fel fogják használni minden fegyverfogható emberüket.

Bombákat dobtak Calaisra.

Páris. Tegnap ismét egy Taube mutatkozott Calais fölött kétezer méter magasságban

és bombákat dobtak le, amelyek az utcákon felrobbantak. A kora reggeli órákban ember nem volt az utcákon és így csak anyagi kár történt.

Az entente halódó reményei.

Berlin. A *Deutsche Tageszeitung* jelenti Brüsszelből: Nagy feltűnést és maradandó benyomást keltett a belga nemzeti körökben a Havreban megjelenő *La Metropole* című félhivatalos lapnak a cikke, amelyben először van arról a lehetőségről szó, hogy a hármast entente számára szerencsétlen kimenetelű lehet a háború. Eppen erre való tekintettel inti a *Metropole* az egész belga nemzetet, óvakodjék mindenféle véleménynyilvánítástól és különösen az entente háborús terveinek szellőztetésétől, valamint a felosztási kombinációktól. Ez ugyanis semmiféle praktikus ériékkel nem bír és Németországot a békekötésnél arra készítheti, hogy épen a belgák által hangzókatott tervek szerint mérjen kemény feltételeket az ellenség számára. A belga kamara elnöke, *Schollaert* nemrégiben beszédet tartott Havre mellett és ugyanezt az álláspontot foglalta el, ami arra vezethető vissza, hogy az entente körében változás állott be és ma már a fenhéjazók sem tartják lehetetlennek a szövetségesek győzelmét.

Elpusztult az entente flotta egyötöde a Dardanellákban.

(A törökök csekély veszteségei. — Goltz pasa az ostrom eddigi eredményéről.)

Távírási tudósítás.

Berlin—Konstantinápoly, március 30.

Goltz pasa a törökök fényes sikereiről.

Milano. A *Corriere della Sera* tudósítója előtt Goltz pasa a következő nyilatkozatot tette:

— A Dardanelláknál elért eredmény felülmúlja várakozásunkat. Biztosra vetjük, hogy visszakergetjük az ellenséges flottát, de hogy ekkora veszteséget okozunk neki, arra nem számítottunk. A török veszteségek csekélyek. Az ellenséges tüzelés csak egyetlen nagy ágyút talál, de ezt a veszteséget is pótoltuk. Az oroszok által a Boszporuszban lerakott aknákat fölszedtük és a Dardanellákba raktuk szövetségesainek hajói elé.

Elsülyedt a Gaulois.

Konstantinápoly. A Milli Ügyenökség hivatalos forrásból arról értesül, hogy a Gaulois páncélos hajó, amely e hó 18-án súlyos sérüléseket szenvedett, végül elsülyedt.

A dardanellai flotta nagy vesztesége.

Athén. A Kairi című lap pontos adatok alapján megállapítja, hogy az angol-francia flotta a Dardanellák ostrománál egy ötöd-részt elvesztette.

Hazug orosz diadal hír.

Konstantinápoly. A Milli-ügyenökség jelenti: Eberhard orosz tengernagy üdvözölte az orosz flottát boszporusi hőstette alkalmából. Ezzel szemben megállapítjuk, hogy az orosz lövedékek közül egyetlenegy sem talált, egyetlen boszporusi erődöt sem.

Szemtanu az ostromról.

Konstantinápoly. Az Osmanischer Lloyd haditudósítója a Dardanellák ostromáról a következőket jelenti:

Március 26. Tenedosból a kora reggeli órákban igen erős hajócsoport indult a bejárat felé. Minden eshetőségre elkészülve vártuk őket, erre azonban nem volt szükség, mert a hajók csak az aknakutatás fedezésére voltak kirendelve. Az aknakutatás nem járt sikerrel és ezért a flotta másfél óra múltán visszavonult.

Ma nyílt meg a Szmirna és Konstantinápoly közötti közvetlen telefonvonal, amelyhez Gallipoli is csatlakozik, úgy, hogy most már közvetlenül beszélhetünk Szmirnával is.

Egy orosz hajó is megjelent a szigetentemben, régi típusu hajó és azok közé tartozik, amelyek a japán-orosz háborúban a csuzimai ütközetben a japánok elől megfutott. A hajónak, mint az itteni tisztektől értesülünk, az a küldetése, hogy ellenőrizze az angolok és franciák ténykedését. Repülünk megközelítették a hajót, amely az indiai vizekről jött ide. A hajó neve Askold és parancsnoka, mint repülünk jelentik, egy orosz admirális.

Konstantinápolyból jelentik délelőtt telefonon, hogy a Fekete-tengeren az orosz flotta támadásba kezdett, azonban alig adott le néhány lövést, mire páncélos cirkálóink ellen kénytelen volt Odessza irányában elmenekülni.

A görög lapok komolyan foglalkoznak az angol és a francia tisztikar között telmerült nézeteltérésekkel. A franciák — írják a görög lapok — azzal igyekeznek veszteségeiket magyarázni, hogy angolok állandóan őket küldik előre a törökök gyilkos tüzebe. Ezzel szemben az angolok azt mondják a *Queen Elisabeth* is csak azért sülyedt el, mivel kénytelen volt a franciák segítségére sietni és a szükséges elővigyázati intézkedéseket sem tudták megtenni. Mindkét védekezésből egy bizonyosság előtűnik azonban és ez az, hogy úgy a franciák, mint az angolok roppant súlyos veszteségeket szenvedtek. A hajók sérüléseit, mint a görög lapok írják máltai jelentések alapján, hetekig tartó munkával sem lehet kijavítani, noha az entente igyekszik olyan híreket kolportálni, mintha a javítási munkálatok már befejeződtek volna.

Repülünk látták, hogy a tenedosi parton az angolok formális hadgyakorlatokat tartanak nap-nap után. Különös: hadgyakorlatok a haretéren. A behajózott legénységgel partraszállítási kísérleteket tesznek Tenedosban a saját katonaságuk ellen, azonban a kísérletek még itt sem járnak sikerrel.

Görögország kiutasítja az entente hajóit.

Berlin. A *Berliner Tageblatt* jelenti Konstantinápolyból: Az angol-francia flotta egy része, amely e hó 18-án sérült állapotban kénytelen volt a Dardanellákat elhagyni, Szalonikibe ment, hogy sebesültjeit partra tegye és élelmiszereket vásároljon. A görög kormány, hogy semlegességét bizonyítsa, követelte a hajóknak huszonnégy órán belül való eltávozását. Miután ily módon a legkisebb javítást sem lehetett végezni, a cirkálót azonnal Mátába vonzolták.

Tisza István gróf a királynál. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel titkára, Lati-novics Endre dr. kíséretében Bécsbe érkezett. A miniszterelnök délelőtt magánkihallgatáson jelent meg a királynál, akinek jelentést tett a legutolsó minisztertanács határozatairól.

Legmodernebb riport.

(A diktáló gép informál.)

Az Aradi Közlöny-tudósítójától.

Arad, március 30.

Az újságírás ma körülbelül olyan formán van, mint volt az ókorban. Ami bizonyosat tudnak az emberek azt vagy privát levelekből, vagy pedig élő személyektől tudják meg. Ez a lényeg. A forma az változott, illetve bővült. Míg a karaván, a kereskedők bevásárlási utra kelt társasága félesztendő alatt vitte el a hírt Kordovából Ardeasirba, addig most az északi harotérről érkező két nappal elindulása után már valamelyik aradi kávéházban mond el ezer érdekes epizódot. A jó és rossz hír a háboruban a tradíció, a tovább adáson tartja fenn az életét. A harotérről jött levél is kézről kézre jár, a messziről jött ember újságját is egymásnak adják át az emberek. Az újságnak ez az ősfarmája, és a mi dicső eleink is episztolákat, annaleseket, curirokat, Hölgyfutárokat azért irtak, hogy újságot mondjanak a kíváncsi embereknek.

A forma változhatik, a lényeg nem. Telefon, táviró és repülő gép, kábel és expressz vonat, szikra táviró és automobil fejlesztették az újságírás technikáját és ezzel lehetővé vált, hogy Aradon is akkor tudják meg az amerikai munició rakomány elindítását Oroszországba, mint amikor Newyorkban. Reggel, a reggeli kávénál. Az amerikai újságíró sem dolgozhatik ma már másképp, mint az aradi. Sőt talán egy kis merészséggel azt lehetne mondani, az aradi talán még egy kevéssel előbbre is van. És ezt Lőcs Rezső helyettes polgármester ötletességének, a sajtóval szemben tanúsított előzékenységének köszöni hálásan.

Mit kell tudni az újságírónak? Tudnia kell, hogy kitől kérdezze meg: mi az újság? Ha akár az északi harotér eseményei iránt, akár egy aradi utca közege iránt érdeklődik, el kell találnia, hogy kitől kaphat kimerítő és tárgyilagos, kitől érdekes információt. Ezért tud, lát és érdeklődik. Egy kérdés miatt akár tiz embert is megszólít és az a jó újságíró, aki tudja, hogy kit miért és hogyan kell kérdeznie. Újságíró nagyobb baj nem érheti, mintha nem tud azzal beszélni, akivel akar és akivel beszélnie kell.

Lőcs helyettes polgármesternél ez a baj nem érheti az újságíró. Eltekintve attól, hogy este tiz órakor is szívesen rendelkezésére áll a sajtó minden munkásának, egy rendkívül ötletes ujtással valóban amerikai stílusban oldotta meg azt a nehéz problémát, miként beszéljen vele az újságíró, ha nem találja őt a hivatalos helyiségében.

Ma a következő írást találták az újságírók a helyettes polgármester asztalán.

Kérem a szerkesztő urakat, táradjanak a diktátonhoz és vegyék le a tanácsnak a listát ügyben kibocsátandó felhívását és szíveskedjenek a hoinapi lapban közzétenni.

Az újságírók odaülnek a diktáfonhoz és a kellemes gépből kivesz a helyettes polgármester kellemes hangja: „Mint az urak tudják, a tanács elhatározta a polgármester urnál tegnap tartott értekezlet alapján stb. stb.“ A leg-

pompásabb tudósítás, amilyent a helyettes polgármester különben mindig szokott „adni“, a hogy az újságírói szargon mondja.

Rövidesen le van írva a tanácsi intézkedés szerinti szövege és az újságíró nem pazarolt 200t a várakozással, beszélt azzal, akitől

ebben az ügyben a legilletékesebb információt kaphatta, a helyettes polgármester tájékoztatta a közönséget.

Amerikai újságírás sem ideálisabb tökéletességű. Mekkora ut a hírtvivő és hozó karavántól a diktáfonig.

Nem törhetik át az oroszok duklai frontunkat.

(Magunkra hagyva álltunk ellen a tulerőnek. — „Engedje hadvezetőségünk sikerülni a duklai áttörést“.)

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.)

Arad, március 30.

A Pester Lloyd ma vezércikke helyén nagy felkűnést keltő katonai szakvéleményt ad közre, a mellyel azt bizonyítja, hogy a monarchia seregei, aránylag csekély német erővel támogatva, olyan harotéri helyzetben vannak, hogy az oroszok még az esetben is, ha áttörnek duklai frontunkat, akkor sem jutnának döntő, vagy kedvező eredményhez. A rendkívül érdekes oikkból a következő összefoglalást adjuk:

„A száz divízió közül, a melyet Oroszország mozgósított, négyötöd rész Auszria-Magyarország ellen s csak egy kis töredék lépett Keletporoszországban akcióba. A háboru elején monarchiánk a nyolcvan divízióval szemben nem volt képes csak harmincat szembeállítani. Ha az orosz hadvezetőség Galiciában csak negyven divíziót hagyott volna, az egyensúly még is megmaradt volna s hatvan divízióval — szóval tulnyomó többséggel — kezdhetne volna meg az offenzívát Keletporoszország ellen. Sulyos stratégiai hiba volt, hogy az orosz hadvezetőség nem katonailag, hanem politikailag látott s nem tudott megszabadulni attól az elöitéletől, hogy nem Auszria-Magyarország, hanem az ellenség leveréséről van szó.

A kezdetnek ezt a hibáját nem lehetett többé jóvátenni. Míg északon a lösvényen számított orosz erőket teljesen megverték, addig az osztrák-magyar hadsereg csodálatraméltó vitézséggel képes volt háromszoros tulerőnek nyolc hónapon keresztül hosszú ideig teljesen magára hagyva, most pedig aránylag csekély német segítséggel ellenállni s amellet az ellenséget részben legyőzni s mindig sulyos veszteséget okozni neki.

1600 kilométeres fronton osztotta fel az orosz hadvezetőség haderőit. Millió harcost vesztett eddig különböző módokon. Ma oly hadihelyzetbe rohant be, ahonnt nem kínálkozik számára sikeres kivazető ut. Ma már lehetetlen az oroszok számára hadállásuk gyökeres megváltoztatása. Ma már csak egy ut van előttük: a háborut, ahogy jön, jól-rosszul végigküzdeni, befejezni. Miután a hosszú hadjárat során számban szörnyen meggyengült, értékében esökkent, miután egykori első vonalbeli csapatait már majdnem mindenütt és majdnem teljesen csekélyebb értékű tartalékformációk váltották fel: ma már az orosz hadsereg abszolút száma tekintetében sem képes valahol tányleg lenyűgöző, győzelmet biztosító tulerővel fellépni.

Miután centrumukban, Lengyelországban és a Dunajeo mentén erős állásaink megakadályozták lépésnyi előnyomulásukat is, miután északon a Nyemen mentén folyton fenyegeti őket az átrazolás veszedelme, az oroszok szerencsésüket a kárpáti fronton keresik. És mi ez

eredménye sokheles, legnagyobb erőlködésüknek? Rettenetes áldozatok árán birtokukba jutott a néhány kilométernyire északra előugró galiciái határ a duklai horpadásnál, anélkül azonban, hogy megakadályozhatták volna, hogy ugyapezen idő alatt elvesztették egész Bukovinát s Dnyeszterig. Csupán területi szempontból is sokkal nagyobb tehát a veszteségük, mint a nyereségük.

De tegyük fel azt az esetet, hogy az oroszoknak sikerül további ember-hekatombák feláldozásával Duklánál déli irányban még valamivel előbbre jutni, mit remélnék ettől? Frontunk áttörését, vagy haroi helyzetüknek tudja isten mi módon való javulását. Nem kell ahhoz tulságos jártasnak lenni a haditudományban, hogy az ember ezek felett egyszerűen mosolyogjon. Nemcsak a haditörténelem minden tapasztalata, de ennek a háborunak tapasztalatai is ellene szólnak annak, hogy az oroszok számítása a duklai nyomás folytatásával valami döntőt hozna. Kárpáti frontunk akármilyen kis szakaszának visszanyomása — ha egyáltalán elérhető — még egy kilométerre is az emberáldozatok tízezrén kívül a tapasztalatok szerint hosszú hetek munkájába kerül. Ha feltesszük még azt is, hogy az oroszoknak kimeríthetetlen emberanyagjuk van, akkor is hónapokra volna szükségük, hogy kárpáti frontunkat annyira benyomhassák, hogy tányleges sikerről beszélhetnének. De még ha feltesszük, hogy ez sikerült, megjavult-e vajon ezzel az oroszok helyzete? Szinte azt szeretnénk tanácsolni a hadvezetőségnek, engedje sikerülni az orosz „áttörést“. Ezáltal olyan zsákutcá keletkeznek, amelybe az oroszok bemehetnek ugyan, de visszavezető utat belőle bajosan találhatnak.

Teljes közömbösséggel nézhetünk tehát az oroszok további „eredményei“ elé. A háboru eddigi eredményével már is teljesen meg lehetünk elégedve.

Az aradi Vöröskereszt felhívása a tagjaihoz. A következő sorok közlésére kérte fel lapunkat az aradi Vöröskereszt egyesület elnöksége: Az aradi Vöröskereszt Egyesület sok fáradságot és anyagi áldozatot igénylő feladatot vállalt magára, hogy hivatását minél tökéletesebben tölthesse be. Az egyesület vezetősége, amikor ezekre a feladatokra vállalkozott, feltétlenül számított tagjainak erkölcsi és anyagi támogatására. Hogy a vezetőség helyesen számított az egyesület tagjainak támogatására, arról már nem egyszer alkalma volt meggyőződni. Ezek a tapasztalatok jogosítják fel az elnökséget arra a kérésre is, hogy az egyesület tagjai a ma megindított tagdíjbeszedések elé ne górdítsanak akadályokat. Az elmúlt esztendő tagdíjat is csak most kérheti az egyesület a tagjaitól, mert a háboru kitörése, az egyesület tisztviselőinek és alkalmazottainak bevonulása lehetetlenné tették ennek a munkának előbbi végrehajtását. Az egyesületnek nagy szüksége van pénzre, hogy feladatát továbbra is elvégezhesse, ezért az elnökség ezuton kéri a tagokat, hogy a bemutatott nyugtákat okvetetlenül váltják be.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: A Vígyszínház nagy sikert aratott újdonságai először: A ripacsok, énekes bohózat, Királyért és hazáért zenei dialóg, Néma asszony, énekes bohózat.

Csütörtök: Nebántsvirág, operett.

* Három egyfelvonásost mutatott be ma este a színház. A „Királyért és hazáért” nem is egyfelvonásos, nem is énekes bluet, ahogy a szinlap jelzi, inkább zenés dialóg, zenedráma, a ma, a háboru drámája, midőn a hős, nem a színpadi, hanem az igazi, nem hal meg az utolsó jelenésben, hanem ellenkezőleg, leveszi homlokáról a kötést és elmegy halni, élni a királyért, hazáért... Nem tartom szerencsés megoldásnak, hogy ezt a szép, szomorú jelenést, amelynek átérzéséhez emelkedett hangulat szükséges, „A ripacsok” után adják s így a közönség nem volt abban a hangulatban a Guthi-paródia átkacagása után, amit a műfaj, a zene és a tartalom megkíván. Az est kezdetén nagy hatást érhetek volna el vele. Így — bár a hangulat nem volt kedvező — mégis élvezettel hallgattuk Pataky Vilma és Barics énekszámait és elismeréssel adóztunk Rajna Ferenc magyaros, bár sok helyen ismerős muzsikájának. A poétikus szöveget mindkét szereplő a legteljesebb prezitással adta vissza; elmondhatjuk róluk, hogy bámulatosan tiszta szövegkiejtésük van. — „A ripacsok”-at mint műajt így ismerjük, ha tudjuk, hogy Guthi Soma írta. Guthi iskolát csinált az életképeknek, szatíráknak, csupa ötletek, csupa komika és mégis kiérzik belőle a komolyság, a mépség, a néző szem tudja nevéssen, hogy sirjon... A Várnay, Győző, Polgár, Benkóné trio A ripacsokból a könnyelmű léha, de aranyzivű emberekkel kabinetalakítást produkált. Borosnyai Kató a kis színésznő szerepét rutinnal, gonddal tette meleggé, kedves, tiszta orgánumát mindig többre becsüljük. Kertész nekivaló szerepében megtalálta a síheder bankfiu nagyzó hangját. — A harmadik darab az est clouja Anatol France egyfelvonásosa a „Néma asszony” a Medgyaszay kabarében két hónapig műsoron volt. Csemega az irodalmi nyencnek a Francei finom ironia. Csak a Medgyaszay disztigvált közönsége előtt lehetett ekkora sikere, mert a nagy átlag nehezen érti, nehezen emészti meg. A mi irodalmi gourmand ironiát el lehet képzelni, nem kisebb dolgokról, mint az asszonyokról, orvosokról s magáról a biedermeieréről a benne van ebben a kis darabban. Van benne az operáció — Kiss Mariakát megoperálja Győző, hogy megszólal az és annyira beszél azután ruháról, a számtanácsosnőről és az új kalapokról, hogy se hossza, se vége és még akkor is tart, mikor a függöny legördül. Kiss Mariska a Néma asszony szerepében nemcsak mint művésznő, hanem mint moziszínésznő is excellált, jól esett látnunk a színpadon. — A többi szereplők is vitték a szellemességből, ötletekből duzzadó kis darabot. (W. K. dr.)

* Aradi zeneszerző sikere. A Kölessy Egyesület legutolsó zeneestélyén nagy sikert aratott Wágner József dr.-nak Lamperti Géza „A német dobosok” c. költeményére írt dalkompozíciója. A német császár második fiának, a magyarul is beszélő Prinz Eitel Friedrichnek készített megénekelt szerzemény a hős hercegnek ajánlva most nyomtatásban is megjelent az élet harci jelenetét ábrázoló címképpel s a díszletben a Wacht am Rhein ügyes beleszövevével. Kapható Rózsavölgyi és Társánál Budapesten 1 kor. 50 fillérért, ugyszintén a helyi könyvkereskedésekben.

* A színház hírei. **Újdonságok.** Harsogó kacagás kísérte a kedden este bemutatott három bájos apróságot, melyet ma megismétel a társulat, a közönség a legjobb hangulatban élvezte a gyorsan perdülő előadást, amelynek egyes jeleneteit megakasztotta a harsogó kacaj. — A Ripacsokban, úgy mint a Néma asszonyban az összes szereplők egy-egy kabinet alakítással iparkodnak egymást felülmúlni, míg a Királyért és hazáért című zenei dialógban Pataky Vilma és Barics lépik meg kellemesen a közönséget. A Papa kedvence a színház legközelebbi újdonsága, amely szenzációs hatásnak ígérkezik, teljesen lefoglalja a színészek munkaidéjét. Az újdonságban különösen Sz. Rontai Boriskának jutott a legnehezebb feladat, amennyiben a szerep csupa tánc, és ezt az 6 igéző tehetsége, művészetének csillogásával fogja diadalra vinni. Kivüle hálás szerepe van Várnainak, Benkónének, kik a darab másik két vezető szerepeit játsszák. A többi szereplők K. Pongrácz, Győző, Járai, Polgár, Kiss Miklós, Herold, Borosnyai és virág kezeiben vannak.

* Egy asszony, aki mindenkié. (Az Apolló nagy slágere.) Kevés moziarabban láttunk annyi finom s tökéletes megfigyelést, mint Richpin nagyszerű drámájában (Egy asszony, aki mindenkié), melyet ma mutatott be az Apolló színház. A friss, eleven élet hullámai csapdosnak előtünk a maga szépségeivel s büneivel. A sikamlós cselekményt a nagynevű szerző elfogadható köntösben hozza elénk. Solome fátyol ez a köntös, amelyen keresztül mindenki annyit lát, amennyit akar. A drámának nagy sikere volt. Még szerdán kerül vetítésre. 3

* Jászay Mari az Apollóban. A magyar színiélet legnagyobb nevére reprezentálói vonulnak be a kinematográfia művészetének kapuin. A legközelebbi magyar filmen Jászay Mari asszonyt, a nagy tragikát látjuk egyik legjobb szerepében, A tolongó Ordög Sárájában. Az Apolló színház fogja bemutatni ezt a magyar filmet is. 3

Felmentik a kényszermunkától Szibériában levő katonáinkat.

(Emberséges bánásra intik az orosz lakosságot. — Az akmolinski kormányzó rendelete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

Megírtuk ma, hogy egy orosz hadifogságban levő fiatal tartalékos tiszt Aradon levő családjához küldött leveleiben milyenek írja le a Szibériában elhelyezett hadifogoly tisztok életét. — Hogy a hadifogsággal kapcsolatban Szibéria nem jelenti azt a borzalmasságot, amit a köztudatba a szibériai politikai foglyok helyzetének sok leírása juttatott, arról igen érdekes dolgokat állapíthatunk meg egy nyugati Szibériában Akmolinsk városban — ahol hadifogságban aradi tiszt is tartózkodik — megjelenő orosz lapból is. A lap, amelynek Provinciale Courant a címe, az akmolinski kormányzó rendeletét közli a hadifoglyokkal emberséges bánásmódról.

— A főparancsnok rendelete folytán — tudatja a lakossággal Neterov akmolinski kormányzó — a háboruban elfogott ellenséges államok katonái: magyarok, bosnyákok, lengyelek, csehek, románok, olaszok és rutének, az ország e részében a lakosság között elszórva telepítettnek le. Általánosságban véve ezek az emberek úgy vérben, mint vallásban némileg rokonságban állanak velünk s egyáltalában nem oroszellenes érzelműek. Nem saját jószántukból, hanem hazájuk hívó szavára, úgy, mint a mi népünk is, sorakoztak annak védelmére.

Hála legyen a Mindenhatónak, hogy ez emberek élete megmaradt, s hogy a nagy ortodox Oroszország fogságába jutottak. Az orosz nép sokkal nemesebb szívű, minthogy e szerencsétlen emberekkel szemben bosszúra gondolna.

Parasztok! Ne fogadjátok a hozzátok küldött foglyokat, mint ellenséget. Hisz a legnagyobb részt csendes, békeszerető emberekről van szó s csak a szükség kényszerítő hatása folytán támadtak az orosz nemzet ellen. Legyetek hozzájuk barátságosak, ne hagyjátok szenvedni őket, gondoljatok a ti fiaitokra.

Nagy fejedelmünk, a császár ő felsége, különös kegyképen felmentette a foglyokat minden kényszermunka teljesítésétől s így jogukban áll nekik önkényesen, tetézésük szerint munkát vállalni. Sok közöttük az ács, asztalos, kovács, bádogos, szabó, cipész etc.,

etc. Parasztok! Ha a foglyokkal barátságosan, emberségesen bántok, ha nem fogjátok őket elnyomni, úgy az nagy hasznokra lehet, igen sokat tanulhattok tőlük.

A foglyok házaikban nyerjenek elhelyezést, mint családtagok, mindenütt a rendelkezésre álló hely arányában, de csak oly házakban, hol férfiak is laknak. A katonai többség a foglyok eltartásáért külön pótlékot is fog fizetni s a ti gondotok legyen, Parasztok! velük megegyezésre jutni élelmezésüket illetőleg.

Istennek legyen hála, a mult esztendei jó termés következtében a tartomány sok fölösleges élelmiszer fölött rendelkezik, van elegendő gabona, kenyér, zöldség, takarmány, s mind igazán olcsó árban. A foglyok eltartásáért az állam fejenként meghatározott összeget fizet. Minden háztulajdonos, ki foglyokat vesz házába, köteles azt a község polgármesterének azonnal jelenteni, ugyszintén minden betegségről, esetleges szerencsétlenséget, vagy ha a fogly az éjjelt nem töltene szállásán, haladéktalanul bejelenteni.

Végül, hogy az esetleges panaszait orvosolhatók legyenek, a foglyok maguk között községenként egy-egy tisztet választanak, kik minden rajtok esett sérelmet jelenteni tartoznak.

A foglyok tartoznak tisztességesen viselkedni, a község rendjét nem zavarni. Lakástadó gazdáikkal szemben előzékenységet tartoznak tanusítani s a község-vezetőség parancsainak engedelmeskedni.

Időről-időre a foglyok életének szemmel tartására a kormány biztosokat fog kiküldeni, kiknél a mindenkori panaszok is jelentendők.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámjai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 327
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Letartóztatott lószorozó-bizottság.

A megvesztegetett elnök. — „A szép szőke asszony és a barna uri leány.”
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Debrecen, március 30.

Együtt ül a debreceni ügyészség és a hadbíróóság börtönében a debreceni lószállítási csalás minden részese. A hatóság befejezte a nyomozást és ennek alapján a következőkben ismertethetjük most már a bűnös társaság üzemeit:

Üzemeiknek tulajdonképen az államvasutak jöttek a nyomára, mert feltűnést keltett, hogy civil emberek sűrűn utaznak Debrecenbe katonai menetlevelekkel és lovakat szállítanak katonai fuvarlevelekkel. Az államvasutak feljelentésére a székesfőváros államrendőrségének egy kirendeltsége Czövek Sándor rendőrfogalmazó vezetése alatt kiszállott Debrecenbe és a katonai hatóságokkal együtt dolgozott, hogy kiderítse a visszaéléseket. A nagy titokzatossággal, mindamellett kellő körültekintéssel és elismerésre méltó ügyességgel folytatott nyomozást, a melynek kezdetben csak a fuvarlevelek és menetlevelek kérdésének tisztázása volt a feladata, a legteljesebb siker koronázta. Megállapították ugyanis, hogy nemcsak a fuvarlevelek körül történtek visszaélések, hanem a megfigyelt emberek más úton és más módon is rengeteg összegekkel károsították meg a katonai kincstárt a lóvásárlások révén.

A Debrecenbe menekült lókereskedők már Galiciában ismerősök voltak a lószorozó bizottsággal, mely a háború kitörése előtt Lamborgben működött. A csoport egyik-másik tagja, különösen a *Scherles-Reiter konzorcium* Lamborgben bizalmas viszonyban volt Ripp Károly báró őrnaggyal, a lóvásárló bizottság elnökével és ezek már „készen” jöttek Debrecenbe, annak a biztos tudatában, hogy ennél a bizottságnál könnyen célt fognak érni olyan lovakat is meg fognak vásároltatni, a melyek hadiszolgálatra nem alkalmasak. Persze, nem is osalódtak a számításukban: az ország minden részéből ideszállított lovakat 950 korona körüli átlag árban vásárolta meg a bizottság, annak dacára, hogy a lovak nyomatékos gyanúkok szerint messze alatta voltak a megállapított becsártnak. A bizottság pedig a lehető legnagyobb könnyelműséggel kezelte a maga dolgait és alkalmat adott a vele összeköttetésben volt lókereskedőknek arra, hogy a vidéken, ahol csak megfordultak, ugyiszólván monopolizálhassák a lóvásárlást. Nyílt parancsokkal látta el őket, menetleveleket, fuvarleveleket adott nekik, melyekkel a lókereskedők oly szemérmetlenül visszaéltek, hogy sok helyen kidoboltatták, hogy csakis nekik van vásárlási joguk. Csak éppen hogy nem rekviráltak, ami tagadhatatlanul szép volt tőlük. A gazdáktól minimális árakon vették meg a lovakat s így módjukban volt, hogy a bizottság tagjaival szemben a lehető legnagyobb áldozatokat is meghozzák. A múlt év októberétől fogva, tehát öt hónapon át grasszáltak a lókereskedők. Ez alatt az idő alatt körülbelül 6000 lovat vásárolt össze a bizottság, 5700 darabot a galíciaiaktól és csak 300-at a debreceni és környékbeli gazdáktól és kereskedőktől. A galíciaiak tehát 6-7 millió korona forgalmat csináltak a lóvásárlásból s így érthető, hogy vesztegetésre is jutott, meg tiszta nyereségkép is maradt sok százezer koronájuk.

Igy azután könnyű volt folyton vig és könnyű életet élni, százakat költeni éjszakán-

kint pezsgóra, cigányra s irigyletjeivé válni a sok küzdő, szenvedő és gyászoló embernek, akiknek a háború gondot, bajt és szomorúságot okozott. A lókereskedőket és a bizottság tagjait folytonosan együtt lehetett látni, nem csoda tehát, hogy összeköttetésükről tudomást szereztek debreceni emberek is és voltak, akik igyekeztek kihasználni a „kedvező konjunkturákat”. Olyan emberek, akiknek megvolt a maguk tisztességes foglalkozása és akik a lóról csak annyit tudtak, hogy teherhordó és igavonó állat, amely néha rug, abban találták ambíciójukat, hogy fölcaptak lókereskedőknek és alkalmat kerestek maguknak arra, hogy mint „lószállítók”, a galíciaiak protekcióját megszerezve, a bizottság elé jussanak és lovak eladásával tekintélyes hasznokat biztosíthassanak. Az egyiket egy szép szőke uriaszony, a másikat egy szép barna urileány támogatása hozzá is segítette óhajtott céljukhoz, sőt az uriaszony és az urileány a maguk számára is iparkodtak törvénytelen úton hasznót szerezni.

Amikor mindezeket az adatokat a titokban folytatott nyomozás egybegyűjtötte, Czövek Sándor budapesti rendőrfogalmazó házkutatást tartott a bizottság tagjainál. A házkutatás alkalmával Ripp bárónál mindössze néhány ezer koronát találtak, de megállapították, hogy sok olyan értéktárgya van, a melyeket a kereskedőktől kapott ajándékba. A bizottság állatorvosánál, Pálka Józsefnél körülbelül 80.000 korona készpénzt találtak és nagyobb összeget foglaltak le Máyer Ozman számtisztánál is. A házkutatás után a lószorozó bizottság tagjait őrizetbe vették. A lókereskedők közül kilencet tartóztattak le család és vesztegetés büntetése miatt: Scherles I. lókereskedőt, Reiter B. lókereskedőt, Feldschub József földbirtokost, Sátrán M. lókereskedőt, Scherles Leon lókereskedőt, Reiter T. lókereskedőt, Scherles C. lókereskedőt, Teibesles lókereskedőt és Manescu Oros lovag földbirtokost. A a lókereskedőknél megtartott házkutatás alkalmával több mint 400.000 koronát foglaltak le. A kereskedők a debreceni ügyészség fogházába ülnek. A lókereskedők előzetes letartóztatását a debreceni kir. törvényszék is helybenhagyta. Még tizenkét egyén szerepel a bűnygyben terhelt gyanúval, ezeknek előzetes letartóztatására azonban nem merült fel ok.

A büncselekmények tulnyomó részben már eddig is be vannak bizonyítva, részben a terhelték beismerésével, tagadásuk pedig a vizsgálat további adataival minden kétséget kizáró módon meg lesz cáfolható. A vizsgálat a legnagyobb szigorúsággal tovább folyik, különösen annak a megállapítása céljából, hogy mekkora károsodás érhetette az államot a visszaélések folytán.

A) osztályú népfőlkelők behívása. Varjassy Lajos polgármester ma a következő behívási parancsot adta ki: A gyulai m. kir. 2-ik népfőlkelő parancsnokságának átírata folytán közhírré teszem, hogy az Arad város területén tartózkodó összes 1875. és fiatalabb születésű évbeli A) osztályú népfőlkelők, kivéven azokat, akik a lovasságtól behívójegygyel való behívásig szabadságoltattak, tekintet nélkül a fegyvernemre, melynél szol-

gáltak és tekintet nélkül arra, hogy 1915. évi február hó 1-ső napja előtt bármily címen szabadságoltattak, 48 óra alatt a gyulai m. kir. 2-ik népfőlkelő parancsnokságnál annál is inkább jelentkezzenek, mert azok, akik e jelentkezést elmulasztják, haditörvényszék elé fognak állíttatni.

Az aradi hős.

(Aktuális képek.)

I.

Idő: 1914. év, augusztus elsején. X. ur a kávéházban rendezett asztaltársaságában ül és a mozgósításról tart szakelőadást, külföldi példákat szaturálva. Egy fiatal hivatalnok odalép és haragosan kel ki a közelgő háború ellen. A fiatal embernek ugyanis már holnap be kell vonulni eszedéhez. X. ur roppantul haragszik emiatt. Az asztalra ugrik és dühösen szónokol:

— Uraim, ez a háború teljesen jogosult! Ennek a háborúnak le kell zajlani, hogy vérzivatarával megtisztítsa az egész Európa politikáját. Le kell tiporni ellenségeinket; meg kell semmisíteni Szerbiát és meg kell gyöngíteni Oroszországot, meg Franciaországot! Anglia a mi legnagyobb riválisunk! Ezt én legjobban tudom, mert amikor tavaly Abbáziában nyaraltam, gyakran összejöttem mr. Nats Schay kereskedelmi úttal, aki már akkor megmondta nekem, hogy Anglia meg fog bennünket támadni, mert a szigetország pénzügyi viszonyai, gazdasági érdekei ezt így parancsolják. Aki becsületes magyar ember, az örömmel áldozza fel véréért ezért a nagy-szerű ügyért. Fegyverre magyarok! Eljen a háború!

X. ur az izgalomtól kipirultan száll le az asztalról. Amikor egyedül marad, odalép hozzá az unokafivére és megkérdezi tőle:

— Te, miért lelkesedsz te olyan nagyon a háborúért? Hátha neked is el kell menni? Nem félsz?

— Én nem félek! — mondta X. ur angol hidegvérrel.

— Te nem félsz? — kérdezi csodálkozva az unokafivér.

— Nem, mert én már 38 esztendő vagyok, mi ráuk pedig nem kerülhet a sor. És ne felejtse el, hogy én nem voltam katona.

II.

Idő: 1915. március 16. A hirdető oszlopokra új plakátot ragasztanak ki. A falragaszon a polgármester szenzációs hírt közöl a néppel.

X. ur (olvassa a plakátot): A honvédelmi miniszter ur 8649—1915. számú rendelete alapján felhívom az Aradon tartózkodó 37., 38., 39., 40., 41. és 42. éves azon B. osztályú népfőlkelőket, a kik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget, jelentkezzenek a katonai ügyosztályban és jelenjenek meg a későbbben kitűzendő sorozáson.

X. ur elsápad és ijedten morfondíroz:

— Hiszen engem is sorozni fognak.

A hirdető oszloplól azonnal a polgármesteri hivatalba megy. A polgármester fogadja.

— Közgazdasági szempontból — mondja X. ur — nagyfontosságú ügyben jöttem polgármester urhoz.

— Hallgatom — szót türelmetlenül a podsz'a.

— Én is sorozás alá kerülök és szeretném magamat felmentetni a katonai szolgálat alól. Fontos közérdek!

— Milyen jogcíme van rá?

— Igazgatója vagyok annak a papírgyárnak, a mely a papírtalpu bakancsokhoz a szükséges anyagot készíti.

Aradi katonák husvéti cigarettái.

(Az Aradi Közlöny gyűjtése a harctéren levő aradi csapatoknak.)

Ötvenhét ezer és néhány száz darab cigarettát, szivart, dohánycsomagot küldtek alig egy hét tartama alatt az Aradi Közlöny felhívására Arad jószívű és melegen érző hölgyei és urai a harctéren levő aradi katonák számára. Gyűjtésünk egyre nagyobb arányúvá lesz, szorgalmas kezesek napokon keresztül fáradoznak, hogy mielőbb eljuttassák a szép rendbe rakott száz meg száz illatos cigarettát az Aradi Közlönyhöz, ahonnan az egybegyűlt husvéti szeretet ajándékot rövid idő múlva utnak indítjuk a harctérre. Miután azt szeretnők, hogy az aradi katonákat mennél gazdagabb husvéti meglepetés érje, a gyűjtést még néhány napig folytatjuk. Kérjük azonban az adakozni kívánókat — akiknek sorát most kétségtelenül gyarapítják azok, akik a tábori postacsomag felvétel beszüntetése miatt nem küldhetnek közvetlenül hozzátartozóiknak husvéti esomagot — hogy menél előbb adják át cigarettáikat elküldés végett.

Ma a következő újabb adományokat kapjuk:

Berta Tituszné	1200	cigaretta
Bloch Janka	1100	"
Timáry Aranka	1000	"
szotyori Nagy Etelka	500	"
Kornis Ödönné	500	"
Schäffer Henrikné	400	"
Jakab Mór	400	"
Makos Frida	350	"

Braun Ella	300	"
Wolff Gusztávné	300	"
ösv. Spádi Manóné és Goldberger Jeni	800	"
Weisz és Benjámin	300	"
Telner Sarolta	200	"
Szántó Magda és Ilonka	200	"
Eberwein Károly	200	"
Dr. Heitz Nándorné	200	"
Hady Szilárdka	200	"
Eberwein Józsi	200	"
Bechnitz Nusi	200	"
Rusz Tódorné	200	"
Weisz Mórné	200	"
Bauer Manóné	200	"
Weisz Betti	200	"
Kiszeli Gizike	200	"
Boros Duci	100	"
Turay Mókus és Duci	100	"

Az aradi katonáknak szóló cigarettákból minden a harctéren levő aradi csapatnak lehetőség szerint juttatunk. Husvéti szeretetajándékgyűjtésünk legtekintélyesebb részét természetesen a Kárpátokban együtt harcoló harmincháromasokhoz és 12 es huszárokhoz viszi már legközelebb egy katonacsapat, de alkalmas katonai uton a honvédek, népfőkelek, kiszentmiklósi tüzérek is megkapják az aradi közönség szeretettel küldött ajándékát, kedves megemlékezését.

Sajtóbizottság

a kozák kegyetlenségek megvizsgálására.

(Románok tapasztalatai Bukovinában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bukarest, március 30.

Ma megemlékeztünk a romániai sajtónak, az „Insinte” kezdeményezésére megindult azon akciójáról, hogy a bukaresti lapok állítsanak össze egy sajtóbizottságot, amely az osztrák kormány engedélyével személyes tapasztalatok alapján gyűződjék meg, mit szenvedett Bukovina és íkéként ennek román anyanyelvű lakosság, az orosz invázió idején? A vizsgálat azóta befejezést nyert és annak eredményéről a legtekintélyesebb bukaresti lap, a ruzsofil „Universul” a következőket írja:

— Meglátogattuk a gurahumori és kimpolungi kerületeket, eljutottunk egészen Csernovic közelébe, Storojinetzig és közben számos román falun haladtunk keresztül. Ezekben a falukban, amelyekben azelőtt virágzó élet folyt, ma csak nyomorúságra és pusztulásra akadunk.

Senki el nem képzelhetné, hogy mit műveltek az oroszok az alatt a négy hét alatt, mialatt Bukovina urai voltak. Peldátlan bestiálitással elpusztították mindent, ami csak az útjukba került.

A nyilvános helyiségek, a hatóságok helyiségei, a román iskolák, minden, minden, csupa romhalmoz. A gurahumori és kimpolungi törvényszéki palotákban az összes periratokat megsemmisítették. A román parasztek birtoklási jogainak dokumentumait felperzselték. Az orthodox egyházi alapok iródtát a hívő oroszok szintén megsemmisítették és az egy-

házi vagyont szabad prédájukká tették. Annyit vitték el belőle, amennyi jól esett nekik.

A tudósító ezután a purzítások hosszú sorát írja le, melyeket az oroszok a legelkelőbb birtokosnál ép úgy, mint a legszegényebb lakosság tulajdonában elkövettek.

A parasztek mesélik, hogy az orosz katonák ázsiai kegyetlenséggel viselkedtek velük szemben. Monasztirea Humoraiui román polgármesterét pld. megpofozták, mert nem adott nekik italt. Hutu Elénát, egy 70 éves özvegyet meztelenre vetkőztették és ütötték, hogy tőle pénzt csikarjanak ki. A gurahumori gimnázium muzeumát lerombolták. A spirítuszban őrzött kigyókat kidobták, a szesz pedig megitták.

Külön fejezetet szentel a tudósító azon bestiálításoknak, amelyeket az oroszok az asszonyokkal és leányokkal szemben elkövettek. Ezekre megy az erőszakosságok száma B... községben D. P. lelkésznel voltak elszállásolva. Miután dusan megvendégelték őket, a lelkész nejtől fegyvert szegezve követelték, hogy szerezzen asszonyokat és leányokat. Több kozák Belet Axenti házában először jól evett és ivott, azután pedig megtámadta feleségét. Amidőn a szerencsétlen paraszt odaugrott, hogy feleségét megmentse, borzasztóan elverték, megkötözték és kényszerítették, hogy felesége megkínzását végig nézze.

Lovag dr. Grigorea Radu előadta, hogy háza bejárata előtt tartózkodott, amidőn 3 fegyveres kozák egy leányt vonzolt maga után. Egy elpusztított házba vitték és ott felváltva örködtek az ajtó előtt Amidőn az orvos tiltakozott, gorombán rátámadtak. Camján Katinát két kozák támadta meg, Niculiac Borbálát 2 kozák, Retter sztorojineci kereskedő két leányát több kozák kerítette hatalmába. Az apát megölték, mert leányai segítségére sietett,

az anyának pedig a mellét vágták le. A kozákok megkísérelték Antoniac Máriaát és Elénát, valamint Grumeca Erzsébetet elrabolni. Az első kettőt bátyjuk és a szomszédok megmentették, utóbbit azonban a kozákok az ablakon keresztül lelőtték. F. M. asszonyt férje jelenlétében, kinek melle elé az egész idő alatt revolvert szegeztek — támadták meg. M. L. asszonyt kilenc, egy s—i asszonyt pedig öt kozák rohanta meg. H. g—i özvegyet leányával együtt ugyanazon szobában kényszerítették akaratauk teljesítésére. F. községben, ahol napokig tartózkodtak az orosz gavallérok, számtalan erőszakosságot követtek el. A bukovinaiak kijelentették, hogy az esetben, ha a kozákok még egyszer visszatérnének, minden megmaradt vagyonukat és apük sírhumát is itt hagyják és elmenekülnek.

Takarékosság a liszttel.

(A tanács bejelenté az utalvány kiosztás megkezdését.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 30.

Megirtuk, hogy Varjassy Lajos polgármesternél tégap megtartott értekezést, amelyen a város képviselőin kívül a liszt-konzercium tagjai is részt vettek, úgy határozott, hogy hirdetményt bocsát ki a tanács és figyelmezteti a város közönségét a legnagyobb takarékosagra a liszt elhasználásban, mert a rendelkezésre álló gabona nem annyi, hogy mindenki 2¼ kilogramm lisztet kaphasson hetenkint.

A tanács ma adja tudára a közönségnek, hogy a gabona megérkezett és hogy április második felében már redukálni fogják a liszt-utalványokat.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter a város közönségének lisztel leendő ellátása céljából 10.000 métermázsza búzát, 4800 métermázsza árpat és 14.800 métermázsza tengeri utalt ki — mondja a tanács hirdetménye. — Kevesebbet tehát, mint amennyi eredetileg megállapítva volt. A földművelésügyi miniszter rendelkezésében felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a most kiutalt mennyiségben felül nincsen módjában többet kiutalványozni, mert a feltárt érdeket valamennyi érdekelt jogosult igényeinek arányos figyelembe vételével kell megosztania.

Amidőn ezen körülményt Arad város lakosságának tudomására hoztuk, felhívjuk a lisztkészletekkel való lehető legnagyobb takarékosággal éljen. A tengeri lisztet minél szélesebb arányban fogyassza és a kenyérlisztet a főtt burgonya hozzátételével szaporítsa.

A liszt- és kenyéruitalványokat április hó első kéthetére a már megállapított helyeken, hetenkint 2.33 kilogramm mennyiségben fogjuk kiosztani. — Tekintettel azonban a város közönségének rendelkezésére bocsátott redukált mennyiségre, már most bejelenthetjük, hogy április hó második felében a kenyér- és liszt-utalványokat is redukálni leszünk kénytelenek. Az első két hétre kiosztott nagyobb mennyiség a további kiosztásnál figyelembe fog vétetni. Indokolt tehát, hogy az első két héti kiosztás a legnagyobb takarékoság tárgyát kell, hogy képezze és hogy az első két hét feleslege a jövőre nézve tartalékként szerepeljen.

Újból felhívjuk a lakosság figyelmét arra, hogy április elsején túl senki lisztet és kenyéret hatósági utalvány nélkül be nem szereshet.

A magánháztartásokban lévő liszt bejelentésének határideje holnap jár le. A miniszteri rendelet értelmében csak azt kell bejelenteni, ami havi hat kilót számítva egy személyre, még augusztus 15-ikén tóra is elégséges.

Oroszok utolsó erőfeszítése a kárpáti csata.

(Uj orosz csapatok a dukla-uzsoki harcvonalon. — Sikertelen az ellenség általános offenzívája.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Pétervár, március 30.

Saját halottaik halmait harcolnak az oroszok.

Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai szakértője jelenti az osztrák-magyar tőhadiszállásról:

— A kárpáti harc az oroszok utolsó nagy erőfeszítése. Az ellenség támadása leghevesebb Lupkow és Uzsok között, azonban ott sem hágták meg a saját halottainak halmait. A németek előnyomulása keleten veszélyezteti az oroszok közép-galíciai tápvonalát és ezzel éleszti a szövetségesek támadó erejét.

Friss orosz erők a duklai harcokban.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Uzsoktól Baligrodig heves harcok folynak. A mi pozícióink kitűnnek, Bányavölgynél újabb harcok kezdődtek friss orosz erőkkel. Bukovinában tért nyerünk. Csernovicban éjjel-nappal hallható az ágyuzás. Az oroszok többször megkísérelték, hogy átkeljenek a Pruthon, de mindig véresen visszavertük.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: duklai mélyedésben az oroszok erősítéseket kaptak. Itt ágyuharc folyik. A Laborevölgyben tíz nap óta erős gyalogharc van.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Kárpáti harcokban a legfőbb ütközőpontok most az uzsoki szorosnál a baligrodi út és a duklai borpadásnál Bányavölgy.

Zalescykinél hátrál az orosz.

Csernovic. Ugy Novosielicánál, mint Zalescyki környékén a Dnyeszter folyó mentén tovább folynak a harcok.

Zalescyki vidéken az oroszok városzerűen megerősített támaszpontokat készítettek maguknak, amely hadállásaikból csapataink lépésről-lépésre szorítják ki őket.

Novosielicánál jobbra tüzérségi harcok folynak a Pruth folyó partjainak mentén.

Oroszok óriási vesztesége.

Berlin. A Nationalzeitung jelenti az orosz harcokról:

A legutóbbi két hónapban lefolyt nagy harcok az orosz seregnek óriási veszteségeket okoztak. Moszkvai lapok szerint a veszteségek olyan arányokat öltöttek, hogy alig pótolhatók. A gárda is újabb súlyos tisztvesztéseket szenvedett. A Kárpátokban a legutóbbi harcok során rendkívül sok tiszt esett el. De Lengyelországban is tetemes tisztvesztésük volt az oroszoknak.

Orosz jelentések a kárpáti harcokról.

Szentpétervár (Zürichen át). A legutóbb kiadott orosz jelentés írja a következőket: Március huszonhatodika körül az osztrák-magyarok támadása magújult a liucna-ropica-kruszkai fronton. Az ellenség tizenkét centiméteres mozsarakból erős tüzelést nyitott ellenünk. E tűz által fedezve, husz ellenséges zászlóalj támadta meg erőnket reggeli négy órákor. Az ellenség kétszáz lépésnyire közelítette meg lövészárkainkat és bár nehéz veszteségeket szenvedett, csak elkeseredett harc után

vonult vissza reggeli öt órákor. Az újabb támadást még a délelőtt folyamán a harminckilencedik honvéddivízió nyitotta meg, amely kizárólag magyar katonákból állott. A divízió hősiességgel küzdött és a drótsövényeken áttört ellenállhatatlan dühvel. Veszteségeink jelentékenyek.

Zürich. A legutóbbi orosz hivatalos jelentés szerint a Kárpátokban tovább dülnek a kemény csaták. Bártfától az Uzsokig terjedő fronton az oroszok támadnak az osztrák-magyar csapatok ellen és ugyanekkor a Munkács—Stryj vasútvonal mentén a németek és az osztrák-magyar csapatok a megerősített orosz csapatok ellen szakadatlan támadásban vannak. Döntés nincs, egyelőre nem is várható. A jelentések mindannyiszor külön kiemelik a magyar honvédek példátlan heroizmusát.

Przemysl ostromló sereg száma.

Milano. A Corriere della Sera foglalkozva Przemysl elestével, orosz forrásból oly híreket közöl, melyek szerint az ostromló orosz sereg mely Ratko Dimitriew parancsnoksága alatt állott, kisebb volt 100.000 embernél, bár egyes lapok szerint megközelítette a százötvenezeret. Az aránylag igen kicsi orosz sereg azért volt elég Przemysl ostromára, mert köröskörül 30 kisebb és 16 nagyobb megerősített állás volt sok nehéz üteggel.

Przemysl átadásának feltételei.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung a Havas-ügynökség egy belgrádi táviratát közli, a mely összefoglalja azokat a feltételeket, a melyeket Kuzmanszki tábornok Przemysl átadása ellenében szabott. A felajánlott feltételek a következők voltak:

A várvédők seregnek megadandó a harcok kijáró megbecsülés, jó bánásmód, a kapituláció után senki sem deportálható Szibériába, a polgári lakosság nem küldendő koncentrációs táborokba, engedelem arra, hogy az utolsó kirohanás alkalmával elesetteket és sebesüléseik következtében meghalt hősokeket el lehessen temetni és hogy a kevés számú városi és polgári lakosság szabadon távozhassék.

Általános orosz offenzíva — sikerek nélkül.

Basel. A Basler Nachrichten jelenti: Przemysl eleste után a kárpáti hegyoldalon a lupkowi és uzsoki szoros között heves harcok fejlődtek ki, amelyekben az oroszok támadtak leginkább. Ugyanez a helyzet a Narev-szakaszon Plocktól keletre és Osztrólenától északnyugatra, valamint a Nyemen-szakaszon északkelet felé, Marianpóltól és a Nyemen mellett egészen Tauroggen vidékéig. A nagy orosz offenzíva, amely a centrum kivételével általánosnak nevezhető, a szárnyak megindítását célozza, de eddig különösebb siker nélkül. A Kárpátokban az osztrák-magyar csapatok nagy-szerű ellenállást fejtenek ki. A centrumban különben helyzeti harcok folynak.

Bécs. Kopenhágából jelenti a Neues Wiener Journalnak: Az orosz hadvezetőség mindenféleképpen iparkodik szépíteni a memeli betörés kudarcát. Pétervárról táviratozzák, hogy az orosz vezérkar egy jelentésében a Memel ellen történt támadást csak mellékes epizódnak tünteti fel. Azért rendelte el a had-

vezetőség ezeket a hadműveleteket, hogy lehetőleg nagy német csapatvesztéseket vonjon el Grodno ostromától. Ugyanez a jelentés említi, hogy az orosz hadvezetőség általános nagy offenzívát készít elő, a mely hat héten belül meg fog indulni.

Ha a honvéd rohamra megy.

(Képek a kárpáti harcokból.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 30.

Egy honvédezerőben szolgáló aradi tisztviselő, aki ezredével résztvesz a most folyó nagy kárpáti harcokban, érdekes és színes leírását adja hazaküldött levelében a magyar honvédek harcainak.

A levél a személyes vonatkozású részek elhagyásával így hangzik:

Kelt a magas kárpáti havasok hegytetjén, 1915. március 9-én.

Nagy örömmel hallgatjuk a kis telefonunk zümmögését, mikor adja a felhívót, hogy: „Halló! Itt az első, vagy második zászlóalj”, és mink már alig várjuk, hogy mi jön, mert ugyis tudjuk, hogy jó hír jön és jön egyszer, hogy a muszkákat megvertük és elfoglaltuk a 906. magaslátot, vagy az összeset elfoglaltuk, vagy az egész vonalon hátramennek, de még ha azt megtudják, hogy honvédekkel állanak szembe, akkor alig várják, hogy este legyen, hogy szökhassanak, mert ha el nem szökhnek, akkor úgy is tudják, hogy végük van.

Mert jön az alig várt este, amikor a vasora jön és megvacsorázunk, a cigarettát is kiosztják és a dohányt, na aztán jön a telefon zümmögése, hogy „Halló, itt az első, vagy második zászlóalj” és jön, hogy hét óra husz percekor kezdődik a roham. Erre a magyar honvéd megrázza magát és lehúzza a sapkát a szemére, hogy úgy nézzen ki, mint aki öt muszkát nyel le egyszerre. Jön a vezényező: „10-ik század, roham előre!” ekkor a baka köhint egyet, a géppuska megszólal, az ágyuk bömbölnek, a szuronyok csillognak, végül jön, hogy „Rajta!” Ezt a szót mindenki ahogy bírja, úgy kiáltja és a muszka erre ad egy sor-tüzet a levegőbe, mert már meg van ijedve, vagy már nincs ideje, hogy a másikat leadja. S ekkor lelapul a földözékbe és a magyar baka odamegy és már akkor térdreesik és könyörög: „Proszim panyi magyarszki napana Bohu”. Ekkor eldobja a fegyverét és elhanyagja a töltényt, kifordítja a zsebét és megint mondja: „Panyi usz nemam nice”.

Erre int neki a magyar baka, hogy „Fél!”, mire felugrik és már fut is a többi után a zászlóaljparancsnoksághoz, itt körülnéz és és összegyűjtik őket, aztán elindulnak, lötyty-és nótaszóval a hadosztályhoz és ott kihallgadják egyiket és másikat, hogy mint vannak, de legtöbb csak azt mondja, hogy majd megfagynak, de mikor már itt vannak, akkor már mind azt kiabálja, hogy „Szerbussz magyarszki sógor”, mi pedig egy cigarettával megkínáljuk vagy kenyérrel, — és ők ezt kézesközléssel köszönik.

De mind a mellett ne felejtjük el, hogy miért van erre ok. Bizony, ha felnézünk a magas fák tetejére, ott is szép fehérét látunk, még ha lenézünk a nagy völgyekbe, ott is csak havat látunk, de most virágoznak a Kárpátok, sőt mindjárt gyümölcsük is van, mert ha egy magaslátot elérünk, minden nagy fa tövében három-négy muszka halott fekszik megfagyva. Ekkor mi jutunk az ő hallékukba.

mert ma már ezer muszkát megfogtunk, három megaslót bevettünk és jön a parancs, hogy „a fődzéket elfoglalni” lehet főzni. Ekkor gyorsan hozzáfogunk a főzéshez, egyik kávét, a másik konzervfőzeléket, a harmadik hús-konzervet. Ki mit talál legjobbnak, mert ekkor már minden meg van engedve, mert nagyon jó sikert értünk el.

Igy küzd a honvéd a magas havasokban.

Kitüntetett

aradi huszárhadnagy.

(Von der Lühe Nándor a hadsereg aranykönyvében.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 30.

A „hadsereg aranykönyvét” a hadügyminiszterium adja ki hivatalosan. Az osztrák-magyar monarchia katonáinak nevezetesebb hőstetteiről számol be az aranykönyv, amelynek minden egyes lapja örök dicsősége vitéz katonáinknak. Az egyéni bátorság, hősiesség, leleményesség vakmerő tetteit örökíti meg a hadvezetőség az aranykönyvben, büszke lehet minden katonánk, aki olyan cselekedetet vitt végbe, amelyet feljegyzésre érdemesnek tartott a hadügyminiszterium. Egy fiatal aradi huszártisztet, von der Lühe Nándort érte most az a kitüntetés, hogy neve és haditette bennszerepel az aranykönyv hősei között. A huszárhadnagy aradi származású, az aradi gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, édesatyja is Aradon szolgált, mint huszároradnagy. A tizenkettes huszárezred tisztikarának szimpatikus tagja a vitéz hadnagy, aki egyike a monarchia legkitünőbb lovasainak is.

Az aradi uri társaságokban közkedvelt huszártiszt az aranykönyv tanúsága szerint több nehéz és veszedelmes őrzéskor-lovaglára vállalkozott és néhány gyönyörű tettet vitt végbe. Többször megütközött ellenséges lovasággal és mindig ránézve győzelmesen végződött a harc. Bátorsága attól sem riadt vissza, hogy sokkal erősebb ellenséges gyalogsági csapatokkal kezdjen tüzi harcot. Az őrzéskor-lovaglásokról hazatérve, mindig fontos és kimerítő jelentéseket hozott, amelyeknek nagy hasznát látták. Egy ízben, midőn ellenséges országban lovagolt tizennyolc huszárral a fiatal hadnagy, Kulaszne mellett harmincöt ellenséges lovasra bukkan. Huszárral azonnal megtámadta az erősebb csapatot és szétugrasztotta. Tovább lovagolva, más kisebb járőrök oszlatkoztak hozzá, végül negyven lovas volt már mellette. Ezekkel egy egész ellenséges lovaszázadot támadott meg. Tizenkét huszártát egy erdő szélén tüzi harcra vezényelte, a többiekkel pedig ellenállhatatlan erővel rohant neki az oroszoknak. A hatalmas túlerőben lévő ellenség a borzalmas erejű támadás hatása alatt minden irányban szétugrott. Tizennégy oroszot foglyul ejtett a hadnagy, köztük az ellenséges század parancsnokát is.

Néhány nappal később a táradhatatlan hadnagy egy egész orosz vonatsozlopot meglopott, két hadbiztosot foglyul ejtett és huszonöt zsákmányt, amelyek tele voltak eleséggel, valamint tíz hatas lovat zsákmányolt.

Ófelsége a vitéz huszártisztnek a bronz katonai érdemrendet adományozta a katonai érdemkereszt szalagján.

H I R E K. LEGÚJABB.

— Érkezett éjjel 3 órakor.
(Táviróda cenzurázva.)

Athén. Az entent flotta tenger-nagyal haditanácsot tartottak és elhatározták, hogy mivel eddig a Dardanellák előtt egybegyűlt hadsereg, mindössze harmincezer ember, a hadműveletek ílymódon kilátástalanok, a tengerszoros forszírozását elhalasztják. A járvány miatt a csapatok legnagyobb részét Egytomba küldik.

Athen. Az angol és francia admirálisok a legújabb veszteségeiket eltitkolja.

Páris. A jövő hóban Kitchener Lord fogja átvenni a Franciaországban levő angol csapatok feletti főparancsnokságot.

London. Tennant államtitkár kijelentette, hogy a katonai szakértők véleménye szerint ama hatalomnak van legtöbb kilátása a győzelemre, a melynek löszergyártása a legrandezettebb.

London. Az admirális közlése szerint szombatn a Vosges, Aquila, Dune-din és Fataba gőzösöket egy német buvárhajó elsüllyesztette. Ugyancsak az admirális közli, hogy március 17-ike-től 24-ikéig három angol hajót süllyesztettek el a tengeraltattak, egy negyediket megtorpedóztak, de ez még elérte a kikötőt.

London. Az admirális közli: Amstel holland gőzös Rotterdamból menet a német aknamező aknájára futott és elsüllyedt.

Szalóniki. Pau tábornok Nisből ide érkezett.

Newyork. A japán választásoknál a kormány győzött. A kamarában legalább negyven többsége van a kormánynak.

Bécs. Tisza István gróf miniszterelnök délután tanácskozott a közös pénzügyminiszterrel, az osztrák miniszterelnökkel és hadügyminiszterrel.

Budapest. Széchenyi Viktor grófot, Fehérmegye főispánját, a német császár a vaskereszettel tüntette ki.

Odessza. A cár legközelebb odaérkezik és megzemléli a török területre partra szállítandó csapatokat.

— Szegény Fülöp herceg. Bécsből jelentik: A Zeit jelenti Berlinből: Fülöp orleansi herceg a Bourbon-Orleans ház francia ágának főnöke újból lépéseket tett, hogy a francia kormánytól engedélyt nyerjen a francia hadseregbe való belépésre. A francia minisztertanács a herceg kérését erőlyesen visszautasította, rámutatván arra, hogy a francia alkotmány a trónkövetelőnek a hadseregbe való belépését megtiltja.

— Az elesett francia államtanácsos. Párisból jelentik a Corriere della Serának: A lapok részleteket közölnek Collignon tanácsos, volt köztársasági államtitkár elesetéről. Az 58 éves Collignon önként lépett be a 46 ik gyalogezredbe. Nem fogadta el tiszti kinevezését, hanem mint egyszerű közlegény ohajtott végigküzdeni a náborut. Március 16-an Vanquoy oszrománai a katonák a német bombák elől a pincékbe menekültek. Collignon egy megsérült társát megmentendő, elhagyta a buvárijét és az utcán egy granatszilánktól találva, uoltan rogyott össze.

— Veszedelmes foglyuszállítás. Illés János, 5. huszárezredbeli huszárt csapatától foglyuszállítás céljából visszaküldték. A gyorsan beálló sötétség folytán nem tudott még aznap századjához bevonulni. Miután egész éjjel hiába keresett saját csapatot, végre pitymallatkor egy saját előcsapatra talált, a parancsnokánál jelentkezett és tovább vonult a csapattal. Nem sokára alkalma nyílt, hogy a csapat hasznára legyen, hogy vitézségét tettekkel bizonyíthassa. Egy bajtársával együtt elfogott 13-15 orosz és egy jól megrakott orosz társzerket zsákmányolt. A mikor a legények ép azon igyekeztek hogy zsákmányukat biztonságba hozzák, 8-9 lovas kozák vágatott elő és a járőrt megtámadta. A huszárok hamar felosztották a munkát. A míg a legénység a kantáron vezetett lovakat biztonságba hozta, addig Illés, Kovács bajtársával a foglyoknál egyedül maradt és oly heves és jól irányzott tüzet kezdett az ellenséges lovasokra, hogy ezek minden irányban elfutottak. A mikor a veszélyt elhárították, a zsákmányt biztonságba hozták és a foglyokat teljes számban átadták a századnak. Illés huszár a 2. osztályu ezüst vitézségi érmet nyerte.

— Lemondották a ruszofil polgármestert. Szófiából jelentik: A szófia városi tanács kényszerítette Todorov Petkó polgármestert, hogy állásáról azonnal mondjon le, mert Przemysl eleste után a nélkül, hogy a városi tanácsal a dolgot megbeszélte volna, a város házára kitézette a nemzeti zászlót és a bolgár főváros nevében hódoló táviratot intézett Nikolaj Nikolajevics nagyherceghez és Ratko Dimitrijev tábornokhoz. A szófia városi tanács viharos ülésében foglalkozva ezzel a magatartással, elítélte a polgármester eljárását, amelyben különben csak annak megnyilvánulását látja, hogy Todorov a város politikában a Gosov-párt orosz-barát politikáját akarja tovább folytatni.

— Politikai ágensek üzemel Stockholm-ban. Berlinből jelentik: Stockholm-ból több jelentés érkezett az ügynökök titkos üzeméről. Nemrégiben egyik legnagyobb stockholmi szálkában olyan esetek történtek, amelyek a politikai ágensek aknamunkáját éles világitásba állítják. A szállóban egy jelentékeny politikai egyéniség szállt meg, akiről az egyik politikai ügynöknek sikerült kifürkésznie, hogy fontos politikai okmányok vannak nála. Ezek megszerzése céljából az ügynök egy éjszaka alatt kétszer betört a politikushoz. Először éjjel 11 órakor, másodízben pedig éjjel egy órakor. A betörés tetteseit ismerik, de egyelőre bizonyos szempontokból szabadon hagyták. Ime egy másik eset, a mely ugyanabban a szállóban történt. Egy ur nyugodtan tért be a szálló vestibüljébe, odament a portás páholyához. A barrier felé hajolt és egy fiókból kivett egy levelet. Az esetet észrevették és az idegent nyomon követték. A levéltolvaj azonban észrevette, hogy üldözöbe akarják venni és a levelet elhajítva sikerült megugrania. A rendőrség egyik eset kapasan sem avatkozott be és aggodalmasan örködik azon, hogy a politikai machinációk köztudomásra ne jussanak.

— Eltűnt betegápoló nővér. Budapestről jelentik: Még decemberben történt, hogy a rzeszsovi kolerakórházhoz tartozó Hilda von Gassendorf, ápoló nővér Budapestre érkezett, itt nagyobb összeget vett fel és azzal távozott, hogy Rzeszsovbba utazik. Mivel oda annak idején nem érkezett meg és azóta teljesen nyoma veszett, nem tudják, mi történt vele. Az előkelő hölgy eltűnése dolgában a budapesti és bécsi rendőrség nyomozást folytat.

— Az Aradi Közlöny a megvakult katonáknak. A megvakult katonák országos bizottsága az Aradi Közlöny által odajuttatott gyűjtést a következőkben nyugtatja:

— A háboruban megvakult katonák segélyalapja javára küldött 144 koronát kitevő nagyváltó adományt fogadja az Országos Bizottság nevében őszinte köszönetem nyilvánítását. Budapest, 1915. március 27. Hazafias üdvözléssel Simonsits ügyvezető alelnök.

— **Nagyheti istentiszteletek a minoriták templomában.** A megváltó Jézus szenvedéseinek, halálának és feltámadásának emlékeztető a nagyheti és husvéti szertartásokat a minoriták templomában a következő sorrendben tartják: **Szerdán:** március 31-én délután 3 órakor Jeremiás próféta siralmi. **Nagycsütörtökön:** április 1-én reggel 9 órakor ünnepi szentmise a papság és hívek közös áldozásával, utána az oltárok ékességeinek eltávolítása. Délután 3 órakor Jeremiás próféta siralmi. **Nagypénteken:** április 2-án reggel 9 órakor gyászkönyörgések, passio, az Oltáriszentség sirba tétele, utána 10 órakor szent beszéd, tartja: Monay Ferenc dr. plébános helynök. Délután 3 órakor Jeremiás próféta siralmi, utána 4 órakor szent beszédet tart Novák R. Mihály rendfőnöki titkár. Este 7 órakor szentségbetétel. **Nagyszombaton:** április 3-án reggel 8 órakor tűz- és vízszentelés, utána 10 órakor énekes nagy-mise. Este 6 órakor feltámadási körmenet. **Husvét vasárnapján:** április 4-én reggel 6 órakor csendes mise, utána a husvéti ételek megáldása. Hét órakor orgonás mise, utána szentbeszédet tart: György László segédlelkész. 8 órakor csendes mise. 9 órakor a katonaság ünnepi miséje. 10 órakor ünnepi nagy mise, melyet teljes papi segédlettel Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrál. Fél 12 órakor orgonás mise. Délután 5 órakor szent beszédet mond Peska Ignác hitoktató, amely után ünnepi istentisztelet és áldás az Oltáriszentséggel. **Husvét hétfőn:** április 5-én reggel 7 órakor orgonás mise. Utána szentbeszédet mond Szomodits Károly hitoktató. 8 és 9 órakor csendes mise. 10 órakor ünnepi nagy mise. Fél 12 órakor orgonás mise. Este 6 órakor szent beszédet tart Vörös Tivadar hitoktató, ezután litánia és áldás az Oltáriszentséggel.

— **A bakancscsalókat fogva tartják.** Debrecenből táviratozzák: A debreceni kir. ítélőtábla hétfőn délelőtt foglalkozott a mármaroszigeti bakancscsalók ügyével, amely a mármaroszigeti törvényszék vádtanácsának határozata ellen beadott ügyészi felelővétel folytán került a debreceni ítélőtábla elé. Mint ismeretes, a letartóztatott Kriszhaber Leó, Oxhorn Samu, Taubes Henriket és Glück Ignácot a mármaroszigeti vádtanács 10-25 ezer korona óvadék ellenében szabadlábra akarta helyezni. A debreceni királyi ítélőtábla felülvizsgálta a törvényszék végzését és kimondta, hogy a letartóztatást fentartja, annak megjegyzésével, hogy semilyen összegű kauciót el nem fogad.

— **Letartóztatott család galíciai földbirtokos.** Budapestről jelentik: A rendőrség ma délelőtt letartóztatta Feuerstein Márkus drohobyci földbirtokost a hadikincstár kárára elkövetett csalás miatt. Még a múlt év őszén történt, hogy katonaságunk Feuerstein birtokán lovakat és sok gabonát rekvirált. A bécsi hadikincstár később, amikor az oroszok elfoglalták Drohobycot, 12,930 korona csekket küldött Feuersteinnek Biatára, ahová a földbirtokos menekült. A csekk azonban már nem érte ott, mert Feuerstein időközben Budapestre utazott. Innen megsűrgette pénzét a bécsi hadügyminisztériumtól, amely erre elküldte a pénzt, amit Feuerstein föl is vett. Nemrég a bialai utalványt is kézbesítették Budapesten Feuersteinnek, aki ilyen módon kétszer vette föl ugyanazt az összeget, s így megkárosította a kincstárt. A dolog kiderült s a rendőrség ma letartóztatta Feuersteint.

— **Szabadon bocsátott német tudósok.** Rómából táviratozzák: Az olasz kormány közbenjárására az angol kormány elrendelte, hogy azt a hat német tudóst, akik a háború kitörésének idejében Ausztráliában részt vettek a nemzetközi földrajzi kongresszuson és akiket ott internáltak, bocsássák szabadon. Ezek közé a tudósok közé tartozik Penck titkos tanácsos, Grábner doktor Kölnből és Prinksheim doktor Berlinből.

— **"Chic" uridivat üzlet ajánlja tavaszi divatújításait kalap, nyakkendő, fehérnemű stb. férfi- és nőigummikabátjait, olcsó szabott arak mellett.** Arad, Andrassy-tér 15. 191

— **Ne írjunk hosszú leveleket a hadifoglyoknak.** Follért Károly posta- és táviratvezérigazgató a következő értesítést tette közzé:

— **A beérkezett hírek szerint az orosz cenzurabizottságnak nagy nehézséget okoz az Oroszországban hadifogságban levő katonáinknak szóló levelezések nagy száma és a közlemények hosszú volta, mi által a levelezések igen nagy késést szenvednek.** Az érdekelt feladók tehát a saját érdekükben cselekszenek, ha hosszú levelek írásától tartózkodnak és lehetőleg csak levelezőlapon érintkeznek orosz hadifogságban levő hozzátartozójukkal. Kívánatos azonfelül, hogy hetenkint egyszerűen sürűbben ne küldjenek levelezést.

— **Az orosz vendéglői árák.** Renzo Larcó jelenti Szentpétervárról a Corriere della Seranak: Az alkoholtalom következtében Oroszországban számos borkereskedést becsuktak és a vendéglők nagy része nyomorúságos helyzetben van. Az előkelő vendéglők az ételárak horribilis felemelésével akarják kárpótolni magukat a veszteségért. Szentpétervár azonban az a város, amelyben nehezen képzelhető el ár-emelés, mert hiszen békeidőben is szertelenül drága minden. Érdekes lesz talán mégis néhány árat feltüntetni. A város első szállodájában, amely azonban mégsem hasonlítható más európai fővárosok legelső hoteljeihez, a következő árák vannak: Egy finom borjusult körítve négy rubel (tiz frank hatvan centim) egy adag elsőrangú hal öt rubel (tizenhárom frank huszonöt centim).

— **Kiütéses tifuszból felgyógyult orvosokat** A kiütéses tífuszjárványnak, mint ismeretes, az orvosok között is voltak betegek Aradon. Két idős internált orvos, Dragaszevic dr. és Bokonics dr. kapták meg a betegséget, azonkívül Préda dr. tartalékos katonai főorvos. Az utóbbi, a kit néhány héttel ezelőtt vittek be a honvédszállaktauyában berendezett járványkórházba, még most is súlyos betegen fekszik, de a két szerb orvos már teljesen felgyógyult. A szerbek közül Bokonics dr. nál igen súlyos lefolyású volt a betegség, de szívós természete kiállotta a bajt. A felgyógyult orvosok fogják ezentúl gyógykezelné az internáltak között levő tífuszbetegeket, mert miniszteri rendelet mondja ki, hogy első sorban azokat az apókat és orvosokat kell alkalmazni a betegek mellett, a kik a bajon már tuestek, mert ezek már nem kaphatják meg a bajt újból.

— **Lady Paget meghalt kiütéses tifuszban.** Szófiából jelentik: A Tribuna című szerb lap közli, hogy az angol egészségügyi misszió főnöknője, lady Paget, a szerbiai angol követ felesége, kiütéses tifuszban meghalt.

— **Irodistanókra, könyvelőnkre szükség lesz!** Beiratkozás az áprilisban kezdődő tantolyamra d. e. 10-12, d. u. 3-5. Engel keresk. tantolyama, Lázár Vilmos-u. 2. Földes-palota mellett. 1204

— **Értesíti Fischer Aruháza a nagyérdemű közönséget, hogy a nyári sport és amerikai gyermekkoszik megérkeztek.** Már 20 koronától 70 koronáig. Fénykép kedvezményben még mindig részesül a vevőközönség. Mindenki keresse fel a Fischer Nagy Aruházat. 227

— **Fűtés papirossal.** Az újságpapírost 36 óráig vízben áztatjuk, azután gombócformára összenyomjuk és megszárazítjuk. A szárítás után ez a papíruanyag éppen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok sem égnek lánggal, hanem mint a szén, izzanak. Különösen jó fűtőanyag az ilyen papíros akkor, ha brikettel keverik. Három papírgombóc és egy darab sajtolt szén állítólág bőven elégséges arra, hogy egy font húst kitűnően megfőzzenek vele. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladékpapírt használunk. Kb. 50 kilós bálakban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— **Az új ügyvédi nyomtatványok Kerpelnél.**

— **Nagy levélpapírvásár Kerpelnél.**

Emberkereskedő tábornok.

(Garibaldiak alkonya.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 30.

Garibaldi Ricciottit, az olasz nemzeti hőst fiát hazájában már régóta nem veszik komolyan. Az öreg „tábornok” már csak mankó segítségével tud járni, de azért résztvesz a mindennapi politikai küzdelmekben.

Ha háború tör ki valahol a földön, Garibaldi rendszerint kitűnő üzleteket köt. Mindig tud kalandos természeti emberekből és különféle kétes egzisztenciákból nagyobb csapatokat toborozni s ezeknek szolgálatait felajánlotta a buroknak az angolok ellen, a spanyoloknak Amerika ellen, a japánoknak az oroszok ellen. Ezeket az üzleteket nem tudta nyélbe ütni. Annál nagyobb sikere volt azonban Venezuelában.

Itt tudniillik mind a két ellenfél igénybe vette jó pénzért szolgálatait. Hogy hogyan bocsátja áruba az embereit, az nyílt titok Olaszországban. Fejenként és naponként bizonyos összegeket köt ki magának katonáért, s ezeket csak a legszükségesebb dolgokkal látja el. 1897-ben a görög kormánnyal csinált üzletet, de önkéntes csapatát nem tudták használni. Ő sem volt megelégedve a díjazással és a Balkán háborúban már jelentékenyen felemelte a tarifát. Az üzlet azonban nem jött létre és szabadcsapata szerteoszlott a szélrózsa minden irányában. Mexikóban ismét jó fogást csinált. Fis, Boppino kinevezte magát tábornokká és a Garibaldi-család keresete nőttön-nőtt.

Ekkor tört ki a világháború, a mely kitűnő aratást ígért. És Garibaldi nem esalódott. Már augusztusban megbízást kapott Franciaországtól ötezer zsoldos szállítására. Minden garibaldistáért öt frankot kapott naponként, s ezenfelül a Garibaldi család tiszteletdíj gyanánt napi ötven frankot. Boppino, a mexikói generális francia alezredes lett és több kitüntetést kapott.

A virágzó üzletet azonban a kegyetlen sors egy csapásra tönkretette. A Garibaldi-csapatot feloszlatták és hazaküldték. Ez a következő okokból történt:

A garibaldistákat csak támadásra lehetett használni. A lövészárokhare nagyon unalmas volt nekik. A mi pedig a fegyelmet illeti, ennek nyoma sem volt közöttük, tisztjeikkel feleseltek és ha kényszeríteni akarták őket valamire, azonnal panaszra siettek Boppinóhoz. Luigi Barsini azt írta róluk, hogy ha megunták a lövészárokhare való tartózkodást, egyszerűen beutaztak Párisba egy kis szórakozásra. Itt megbámultatták magukat, azután visszatértek a harctérre, s ha ezért a kis kirándulásért megbüntették őket, ezt már nemzetük sérelmének tekintették. Ismételtön valóságos ultimátumot küldtek a francia hadvezetőséghez, kijelentették, hogy ők csak támadni tudnak, de nem védekezni, úgy hogy mögöttük mindig nagyobb hidegvérrel rendelkező csapatokat kellett felállítani, nehogy bajt csináljanak.

Most visszatértek hazájukba. Az önkéntes csapat egyik tagja kijelentette itthon, hogy Ricciotti párisi és londoni utazásai Franciaországban igen rossz benyomást keltett. Országsszerre koldusnak nevezték, a ki azért jött Franciaországba, hogy jó üzletet csináljon. Népszerűségének elvesztéséhez még hozzájárult az a körülmény is, hogy Boppino nem igen tekte ki magát a háború veszélyeinek, hanem inkább arra törekedett, hogy a párisi sajtóban mine

többet beszéltesen magáról. Minduntalan a fővárosba utazott, hogy ott olesó babérokhoz jusson és az uton mindig külön szakaszt követelt magának, a vonaton utazó sebesült tisztak rovasára.

— Mondhatom, — jelentette ki azután a volt garibaldista — hogy mi olaszok egyáltalában nem voltunk elragadtatva a híres francia udvariasságtól. Boszúságunk a tetőpontra hágott, amikor a kormány a hasautazásra ígért 200 frankot nem akarta nekünk kifizetni. Avignonban elsáncoltuk magunkat és kijelentettük, hogy csak az erőszaknak engedünk és nem távozzunk, amíg pénzünket meg nem kapjuk. Egy nápolyi garibaldista esküdzött hogy nem nyugszik addig, míg Olaszország meg nem csinálja a forradalmat Franciaországban, egy másik nápolyi viszont kijelentette, hogy belép a német hadseregbe és megöl minden franciát.

De egyértelműleg a franciák hálátlansága és einizmusa miatt panaszkodnak a garibaldisták. Azt mondják, hogy a marokkóiakkal, szenegáliakkal és indusokkal sokkal jobban bántak, mint velük. Mindig előre küldték őket és alig kaptak enni. S ezenfelül rabló, briganti és gyáva népség volt a nevük.

Most Olaszország semlegességéért rajonganak és a világ minden kincséért sem térne vissza egyikük sem Franciaországba.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Aki örült Belgrád kiürítésének. Vukov János panaszolva szerb kereskedőt, mint politikailag megbízhatatlan elemet, még a háboru első napjaiban Aradra internálták. Vukov itt nem csinált valami nagy titkot szerb érzelmeiből s ezzel nem egyszer kínosan irányította magára a figyelmet. Mikor csapataink kiürítették Belgrádot, Vukov nagy hangon állított be egyik aradi kávéházba s rákiáltott a pincérre:

— Hozza ide a lapokat, mit irnak az előnyomulásról, Belgrád elfoglalásáról? Hol vannak a monarchia seregei?

Aztán a eigánynak kiáltott oda:

— Ma az én napom van, ma nekem húzod, amíg pénzem van!

Vukov mester ennek a kis legénykedésnek nagy árát adta: másnap mindjárt letartóztaták s azóta vizsgálati fogságba esücsült. Ügyét ma tárgyalta az aradi törvényszék, amely három havi fogházra ítélte, büntetését azonban a vizsgálati fogsággal kikötöttnek vette.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Modern Aphorisma.

— A férfi boldogsága a nő.
— A nő boldogsága a Yes porcellán-puder

Yes powder 3 korona
Yes krém 3 korona
Yes szappan 1 korona 50 fill.

Amerikai gyártmány!

Magyarországi főraktár: ERÉNYI BÉLA Diana-gyógyszertára BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 5.

Mindenütt kapható!

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi március 31-én:

B) Bélet.

B) Bélet.

A r i p a e s o k.

Kletkép.

Királyért és hazáért.

Énekes blüette 1 felvonásban.

Néma asszony.

Énekes bohózat.

Kezdete este 1/8 órakor.

NYILTÉR.*

ARADI KÖZLÖNY

1915. évi április 1-től új előfizetést nyitunk az Aradi Közlönyre.

Az Aradi Közlöny ma Magyarország legelterjedtebb, legtartalmasabb és legkedveltebb vidéki napilapja, mely a háboru alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg.

Az Aradi Közlöny a világháboru eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborus híreinek megbízhatósága révén és legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny-t a közönség minden rétege olvassa épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Minden új előfizető, aki április hó 1-vel negyedévi előfizetéssel belép az előfizetők sorába, ajándéku ingyen és bérmentve kapja az Aradi Közlöny Képes Naptárát az 1915. évre.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

egy hónapra 2 K. — fill.
negyedévre 6 " — "

Vidéken:

egy hónapra 2 K. 40 fill.
negyedévre 7 " — "

Ajánlunk

Üsmert, kiváló minőségű, magas hőfoku és tüztartó

légszesz-kokszot

az aradi légszeszgyár terméke darabos- és dió- osztályozásban tetszés szerinti mennyiségben

házhoz szállítva

és teljes waggonrakományokban bármely vasut állomásra a legolcsóbb gyári áron

Kneffel Károly és Fia

szén- és koksz-nagykereskedése Aradon. Városi és megyei telefon 139.

Kereskedők figyelmébe!

Ertesitem az igen t. kereskedőket, hogy

kávépörkölést

bármily mennyiségben

elvállal

jutányos árért a

Kávé Király

Forray-utca 7.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

Eladó muraközi mének.

Jakabffy Zoltánné gazdaságában Kupapusztán posta Dombiratos. 1107

Egy drb deres 166 cm. magas 2¹/₄ éves ára 2600 korona.

Egy drb pej 163 cm. magas 2¹/₄ éves ára 2400 korona.

